

**Vet du vilka
rättigheter du har?**

Särskilda ungdomshem (SiS)

Till dig som är inskriven på ett särskilt ungdomshem

De särskilda ungdomshemmen drivs av Statens institutionsstyrelse (SiS). När du kommer till ett särskilt ungdomshem, ska du få information om de ordningsregler och rutiner som finns på hemmet. Det kan till exempel handla om regler för att vistas utanför ungdomshemmet, ta emot besök, ringa och att skriva brev.

Bra att veta om dina rättigheter

Alla människor har lika värde. Du och alla andra barn och unga har rätt att växa upp i en trygg miljö.

Du har rätt att:

- Veta varför du är inskriven på ett särskilt ungdomshem.
- Vara med vid planeringar om saker som gäller dig, till exempel hur länge det är tänkt att du ska bo kvar och vart du ska flytta sen.
- Säga vad du tycker och bli lyssnad på.

- Oftast* ha kontakt med föräldrar, syskon eller andra personer som du tycker är viktiga. (*Din socialsekreterare kan berätta mer om det här).
- Veta vem som är din socialsekreterare och hur du kan kontakta henne eller honom.
- Socialsekreteraren ansvarar för att hålla kontakt med dig, besöka dig och följa upp hur det går för dig.
- Prata ensam med din socialsekreterare.
- Inte utsättas för bestraffning.
- Få veta vad som skrivs om dig. Du har rätt att fråga flera gånger om det är något du inte förstår eller vill veta mer om.
- Om du tycker att något är fel har du rätt att få din åsikt inskriven i din journal.
- Få den hälso- och sjukvård samt tandvård som du behöver.
- Få mat som är näringsriktig och som passar dig om du till exempel är vegetarian, eller om du av andra skäl inte äter viss mat.

Om du är över 15 år har du rätt att:

- Ansöka hos socialtjänsten om det du tycker att du behöver.
- Överklaga vissa beslut som fattas om dig.

*”Man vet inte
vart man ska
vända sig”*

När får personalen använda tvång för att skydda dig?

Personalen på SiS har rätt att använda vissa skyddsåtgärder.

Telefonsamtal, besök och vistelser utanför hemmet

- Den som är inskriven på SiS har rätt att ringa och ta emot telefonsamtal, ta emot besök och vistas utanför hemmet i den utsträckning det är lämpligt.
- SiS kan i vissa fall neka en ungdom att ta emot besök eller tala i telefon, till exempel om det kan äventyra vården eller ordningen på hemmet.
- Personalen kan avlyssna det en ungdom säger i telefon genom att sitta med i samma rum.
- Du har alltid rätt att kontakta de myndigheter som du har behov av kontakt med, till exempel socialsekreterare eller IVO.
- Personal får hindra den som är inskriven på SiS från att lämna ungdomshemmet.

Granskning av brev

- Institutionschefen på ungdomshemmet kan bestämma att brev eller paket ska öppnas och granskas. Anledningen till detta kan till exempel vara för att skydda ungdomar från risker eller att brev kan innehålla något som man inte får ha på ungdomshemmet.
- Brev mellan dig och till exempel din socialsekreterare eller advokat får inte öppnas.

Vård vid låsbar enhet

- Särskilda ungdomshem har både öppna och låsbara enheter. Om en ungdom är placerad på hemmet med stöd av 3 § LVU blir hen nästan alltid placerad på en låsbar enhet.
- Om den unge är dömd till LSU kommer hen alltid först till en låsbar enhet.
- Så snart det är möjligt ska den unge få möjlighet till vistelse under öppnare former.

Vård i enskildhet

- Om en ungdom är på en låsbar enhet kan hen hindras från att träffa andra på hemmet om det är nödvändigt för ungdomens speciella behov av vård, ungdomens eller andras säkerhet. Sådan vård ska inte pågå längre än vad som behövs och behovet ska omprövas minst var sjunde dag.

Hållas i avskildhet

- Om någon ungdom uppträder våldsamt, till exempel slår sönder möbler, försöker slå personal eller andra på hemmet kan den ungdomen låsas in för sig själv. Andra skäl att någon blir inlåst för sig själv kan vara att hen är så påverkad av berusningsmedel att vården eller säkerheten försvåras. Om någon hålls avskild innebär det oftast att den personen förs till ett särskilt avskiljningsrum.
- Avskiljningen ska avslutas så fort som möjligt. Det finns lagar om hur länge en ungdom som längst får vara avskild.
- När en ungdom är avskild ska personal titta till den unge med jämna mellanrum.
- Om en som är under 15 år ska avskiljas, ska en läkare omedelbart yttra sig över om det till exempel finns medicinska skäl mot en avskiljning. Om läkaren begär att avskiljningen ska avbrytas, ska det ske med en gång.

Omhändertagande av egendom

- Personalen kan omhänderta saker som stör vården eller ordningen på hemmet.
- Ungdomarna får inte ha narkotika, alkohol eller andra berusningsmedel på hemmet.
- Man får inte heller ha redskap som kan användas för missbruk av narkotika, inte ha vapen, knivar och andra tillhyggen som kan skada den unge själv, andra ungdomar eller personalen.
- Om du har värdefulla saker kan de lämnas in för förvaring.

Vem pratar jag med när något känns fel eller fungerar dåligt?

- I första hand bör du prata med personal eller någon annan vuxen på ungdomshemmet som du har förtroende för.
- Om du har synpunkter på hur du har det, vad som planeras för dig eller om du inte är nöjd med hur du får träffa dina föräldrar eller andra, bör du prata med din socialsekreterare.
- Om du inte får tag i din socialsekreterare eller tycker att hen inte bryr sig om vad du säger, kan du vända dig till socialsekreterarens chef.

Kontakta IVO

- Kontakta IVO om du vill fråga om dina rättigheter eller berätta om det som inte fungerar bra i socialtjänsten eller hälso- och sjukvården.
- IVO har ett särskilt telefonnummer, mejladress och chatt som är till för barn och unga. Mer om IVO:s Barn- och ungdomslinje finns på baksidan av den här broschyren.
- Du kan vara anonym när du kontaktar IVO. Men om du till exempel vill att IVO ska utreda eller undersöka frågan vidare måste vi oftast få veta lite mer. Till exempel vilket särskilt ungdomshem det gäller.

”Det är viktigt att myndigheterna frågar oss, det är vi som vet hur det är”

IVO har så kallad tillsyn över socialtjänsten, vilket innebär att:

- IVO ska kontrollera att socialtjänsten ser till så att barn och ungdomar får en vård som är bra och av god kvalitet.
- IVO ska kontrollera att socialtjänsten sköter ditt ärende enligt de lagar och bestämmelser som finns.
- Du har rätt att prata med IVO utan att fråga någon om lov.
- IVO har ett särskilt ansvar att göra tillsynsbesök på SiS särskilda ungdomshem varje år.

Min socialsekreterare:

.....

Annan kontaktperson:

.....

Kontakta Barn- och ungdomslinjen när du vill:

- Fråga om dina rättigheter
- Berätta om det som inte fungerar bra i socialtjänsten eller i hälso- och sjukvården

Telefonnummer: 020-120 06 06 (vardagar 9–17)

Hemsida: www.ivo.se/barnochunga